

Dalshövdunge
& Energiförbundet

org.nr. 222000-0877

Bokslut 2018-12-31

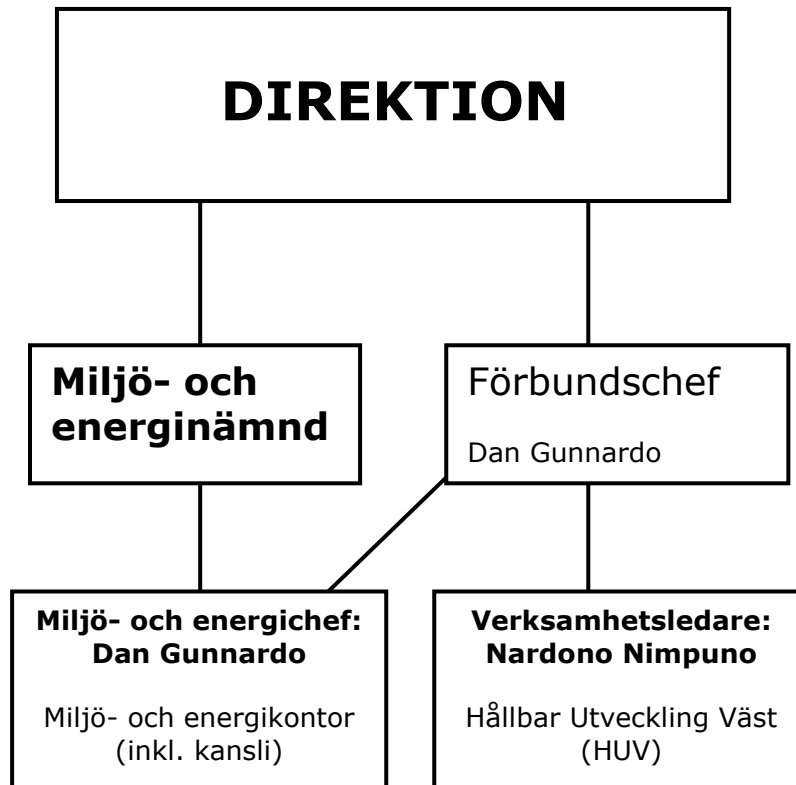

Innehållsförteckning

	Sida
INLEDNING	
Organisationsplan	2
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	
Översikt och måluppfyllelse – det nya förbundet	3
Måluppfyllelse – God ekonomisk hushållning	4
Personalredovisning	5
Verksamhetsbeskrivning - ekonomisk översikt och analys	5
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	
Miljö- och energikontoret	6
Hållbar utveckling Väst	25
EKONOMISK REDOVISNING	
Resultaträkning	30
Balansräkning	31
Finansieringsanalys	32
Notförteckning	33
Redovisningsmodell och redovisningsprinciper	36

Organisationsplan

Översikt och måluppfyllelse – det nya förbundet

Översikt

Föreliggande dokument utgör helårsbokslut 2018 för miljö- och energiförbundet. Förbundet har följande inriktning:

- Förbundets operativa samverkansområde är inriktat mot miljö- och energifrågor.
- Förbundet ska vara en juridisk plattform för gemensamma avtal m m.

Förbundet har två politiska nivåer enligt följande:

- Förbundsdirektionen: Direktionens roll regleras i förbundsordningen. Direktionen fastställer budgetram utifrån den ram som medlemmarna enats om. Direktionen fastställer också inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.
- Miljö- och energinämnden: Nämndens roll regleras i nämndens reglemente. Nämnden ansvarar för det lagreglerade arbetet inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontroll. Nämnden hanterar förbundets operativa resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet. Nämnden är anställningsmyndighet för personalen inom miljö- och energikontoret och har med vissa undantag (faller då på direktionen) även personal- och arbetsmiljöansvar för verksamheten.

Förbundets tjänstemannaorganisation leds av förbundschefen och är utformad enligt följande (se även organisationschema ovan):

- Miljö- och energikontor: Här finns miljö-/miljö- och energistrateger, samordnare, miljö- och hälsoskyddsinspektörer, livsmedelsinspektörer samt kansli.
- Personalen arbetar med såväl myndighetsfrågor, strategiska frågor och administration. Förbundschefen är tillika miljö- och energichef.
- Hållbar Utveckling Väst: Utgörs av en samordnings och projektorganisation för strategiska miljö- och energifrågor. Leds av en verksamhetsledare som är direkt underställd förbundschefen.

Löne- och ekonomiadministration (stöd vid bokslut, budget, ekonomiuppföljning, löneadministration), HR-stöd och IT-stöd köps externt av Melleruds kommun.

Måluppfyllelse

Uttalade mål finns för förbundets operativa verksamheter, dessa kommenteras under respektive verksamhetsbeskrivning.

Måluppfyllelse – God ekonomisk hushållning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. För ekonomin och verksamheten ska anges mål och riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Avstämning av god ekonomisk hushållning

Förbundets verksamheter skall bedrivas med god ekonomisk hushållning. För oss betyder det att vi ska ha en hög ekonomisk medvetenhet bland våra chefer och medarbetare samt att uppsatta mål för verksamheterna följs och ger de effekter som önskas från våra uppdragsgivare.

Ur ett finansiellt perspektiv betyder god ekonomisk hushållning att vi har att hålla oss till de ramar som våra medlemskommuner samt externa finansiärer beslutat om och samtidigt ha kontroll över kassalikviditeten.

Vi kan konstatera att förbundet för delåret 2018 har budgetavvikelser inom verksamheterna;

- Miljö- och energikontoret visar på en budgetavvikelse på +722 tkr.
- Hållbar Utveckling Väst visar på en budgetavvikelse på +428 tkr.

Personalredovisning

Antal anställda

	2018-12-31		2017-12-31	
	Antal	varav män	Antal	varav män
Miljö- och energikontor inkl kansli	23	6	26	8
HållbarUtvecklingVäst	16	11	14	10
Summa	39	18	40	18

Verksamhetsbeskrivning miljö- och energikontoret

Miljö- och energikontoret

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 2010

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Budget 2018	Bokslut 2017
Verksamhetens intäkter	17 301	16 684	25 490
Intäkter kalkning	3 899		3 210
Finansiella intäkter	2		2
Summa intäkter	21 203	16 684	28 701
Kostnader			
Personalkostnader	13 907	14 483	12 883
Övriga kostnader	3 149	2 802	8 356
Kostnader kalkning	4 008		3 209
Finansiella kostnader	17	0	25
Summa kostnader	21 081	17 284	24 472
Årets resultat	122	-600	4 229

Ekonomi/finans (tidigare del av Kansli)

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 1010

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Budget 2018	Bokslut 2017
Intäkter, basverksamhet	4 418	1 699	9 567
Finansiella intäkter			
Summa intäkter	4 418	1 699	9 567
Kostnader			
Personalkostnader	-131		10
Övriga kostnader	4 543	1 699	5 777
Finansiella kostnader	6		26
Summa kostnader	4 418	1 699	5 813
Årets resultat	0	0	3 754

Verksamhetsbeskrivning

Miljö- och energikontorets verksamhet bedrivs i samverkan med samtliga kommuner i Dalssland, förutom Åmål och omfattar ca 22 heltidstjänster. Dalsslands miljö- och energiförbund är huvudman för verksamheten. Verksamheten ska genom en effektiv och riskbaserad tillsyn, samt miljö- och energistrategiskt arbete bidra till ett hållbart samhälle. Nationella och regionala miljömål ska implementeras i miljökontorets arbete och genomsyra både den operativa tillsynen, övrig tillsyn samt det miljö- och energistrategiska arbetet.

Händelser av betydelse

Nedan följer i punktform händelser som på ett eller annat sätt påverkat verksamheten under året.

- En renodling av det nya förbundet gentemot miljö- och energifrågor fr.o.m 2017-01-01 upplevs positivt. Det nya förbundet har dock inneburit en ökad arbetsbelastning för framförallt kansli och ledning vilket medfört att det löpande utvecklingsarbetet har blivit eftersatt. Från och med 2018-01-01 har två samordnartjänster upprättats (en av dessa är även tf. förbundschef). Det är ännu för tidigt att utvärdera dessa funktioner, men de indikerar en viss avlastning för förbundschefen, vilket därigenom skulle möjliggöra mer fokus på utvecklingsfrågor framöver.
- En miljöstrateg samt en livsmedelsinspektör har gått i pension under 2018. Ersättare för dessa tjänster tillsattes dock innan pensionsavgång.

- En tidsbegränsad anställning (2018) av miljö- och hälsoskyddsinspektör har genomförts under början av 2018, med syfte att ge möjlighet för miljö- och energikontoret att kompensera för resursbristen under 2017.
- Personalsituationen hos miljö- och energikontoret är för närvarande stabil med samtliga tjänster besatta. Kompetensen är god och arbetsgrupperna funktionella.
- Arbete med överföring av HUV:s verksamhet och personal till Innovatum AB har pågått under hela året. Verksamhetövergång genomfördes enligt plan vid årsskiftet 2018/2019.
- Ny behovsutredning för det myndighetsreglerade arbetet har tagits fram enligt SKL:s nya modell.
- Miljökontoret medverkar i arbetet med VA-planer i samtliga fyra kommuner (Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud).
- Miljö- och energikontoret medverkar i arbetet med en Dalslandsgemensam avfallsplan.
- Miljö- och energikontoret medverkade i Melleruds kommuns arbete med ny översiktsplan och medverkar även i det ÖP-arbete som påbörjats i Dals-Eds kommun.
- Åtgärder för att efterleva den nya lagstiftningen enligt GDPR har genomförts och utvecklas kontinuerligt.
- Miljö- och energikontoret har under året medverkat i framtagandet av en åtgärdsplan för Teåkersälven. Arbetet har skett i samverkan med externa aktörer (bl.a. länsstyrelse, vattenråd, fiskeorganisationer). Åtgärdsplanen utgör grund för fortsatt arbete med åtgärder i och kring Teåkersälven.
- Parallellt med arbetet kring en åtgärdsplan för Teåkersälven (se ovan) har miljö- och energikontoret även genomfört ett tillsynsprojekt i Teåkersälvens avrinningsområde. Projektrapport kommer att upprättas under början av 2019.
- Miljö- och energikontoret har upprättat en handlingsplan för fortsatt arbete med förorenade områden.
- Miljö och energikontoret har under året medverkat i två länsövergripande projektgrupper (genom Miljösamverkan Västra Götaland); "Effektiv bostadstillsyn" och "spårbarhet av livsmedel i flera led".
- Miljö- och energikontoret har fortsatt tagit initiativ till att utveckla samverkan med kommunerna. Detta har resulterat i att flera samverkansforum upprättats. Miljö- och energikontoret arbetar för att utveckla detta vidare.
- Miljö- och energikontoret har tillsammans med bl.a. Vänersborgs kommun ansökt och fått tilldelningsbeslut avseende Havs- och vattenmyndighetens utlysta medel för lokal åtgärdssamordning kring övergödningsproblematik i Lillåns m.fl avrinningsområde. Under hösten har åtgärdssamordnare rekryterats.
- Arbetet med miljöledning i de fyra kommunerna har förändrats och knyts nu närmare kommunernas styr- och ledningsprocesser.
- Miljö- och energikontoret har fått lägga betydande resurser för bl.a. hantering av ärenden rörande användning av avfall för anläggningsändamål, nedskräpning och andra klagomålsärenden.
- Information om förbundets verksamhet utifrån kommunernas uppsiktsplikt enligt förbundsordningen har under året hållits för Bengtsfors KS.
- All personal hos miljö- och energikontoret har under hösten 2017 och våren 2018 varit involverade i ett arbete med att skapa en gemensam värdegrund som ska genomsyra kontorets alla delar. Värdegrunden är nu framtagen och kommer implementeras i verksamheten.
- Miljö- och energikontoret har startat en facebooksida. Riktlinjer för kommunikation via hemsida och sociala medier är framtagen och fastställd.

Ekonomisk analys

Miljö- och energikontoret visar ett positivt resultat om 722 tkr, vilket ger ett nettoresultat motsvarande 122 tkr. Orsaker till det positiva resultatet är större intäkter än förväntat från LONA-projekt (lokala naturvårdssatsningar) samt lägre personalkostnader än budgeterat. Personalkostnaderna blev lägre än förväntat på grund av föräldraledigheter/tjänstledigheter som inte kunde kompenseras samt då den extra "inspektörsresursen" inte blev tillsatt förrän i början av mars. Detta är en bidragande orsak till att avgiftsintäkterna blev ca 150 tkr lägre än budgeterat.

Övriga kostnader blev något högre än budgeterat, detta beror framförallt på kostnader i samband med en utveckling av kontorets GIS-stöd.

Det bör nämnas att intäkterna från LONA-projekt kommer att tillföras miljö- och energikontorets budget 2019-2021 och användas för särskilt utpekade aktiviteter enligt beslut i direktionen.

Mål och måluppfyllelse – övergripande mål

Följande övergripande mål har varit vägledande för miljö- och energinämndens och miljö- och energikontorets beslut och verksamhet:

- 1.** Arbeta för ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. En hållbar utveckling innebär en utveckling som möter människors behov idag utan att begränsa möjligheterna att möta framtida generationers behov.
Måluppfyllelse: Målet genomsyrar hela miljö- och energikontorets arbete och ett arbete i enlighet med målet sker kontinuerligt. Miljö- och energikontoret använder de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030 i sin verksamhet.
- 2.** Verka för att de nationella och regionala miljömålen får genomslag i miljö- och energikontorets, förbundets och kommunernas verksamheter.
Måluppfyllelse: De nationella och regionala miljömålen används som en mycket viktig faktor i miljö- och energinämndens arbete med verksamhetsplanering och resursbehovsutredning. De utgör också en utgångspunkt i det miljö- och energistrategiska arbetet. Under 2018 har miljö- och energikontoret samordnat förbundets och kommunernas svar/åtaganden enligt länsstyrelsens åtgärdsprogram för regionala miljömål (RÅM).
- 3.** Tillsynen ska vara effektiv, kvalitetssäkrad, riskbaserad och i ökande grad avgiftsfinansierad.
Måluppfyllelse: Miljö- och energikontoret arbetar ständigt för att förstärka dessa faktorer. Samtliga objekt där regelbunden tillsyn/kontroll bedrivs är riskklassade. Uppföljning sker av utförd tillsyn i relation till avgift. Miljö- och energikontoret

medverkar i SKL:s Insiktsundersökning tillsammans med Dals-Eds och Bengtsfors kommuner.

4. God service ska ges till allmänheten och administrationen ska vara smidig inom Dalslands miljö- och energikontor.
Måluppfyllelse: Dagjouren ger god tillgänglighet och service. Hemsidan uppdateras regelbundet med bl.a. information till allmänhet och verksamhetsutövare. Miljö- och energikontoret har under året startat en facebook sida för att snabbt kunna nå ut med aktuell info. Tidigare utvärdering av miljö- och energikontorets verksamhet gav goda betyg avseende dessa faktorer. Ett kontinuerligt förbättringsarbete pågår dock ständigt. Personalen är utbildad och utbildas i frågor rörande bl.a. service och bemötande. Ny personal har gått utbildning i service och bemötande i myndighetsrollen. Under 2018 har arbetet med att utveckla samverkansforum mellan kommunerna och förbundet fortsatt.

5. Miljö- och energinämndens verksamhet ska ha hög trovärdighet och ses som en kunskapsresurs i samhället samt vara den naturliga parten när allmänheten eller verksamhetsutövaren söker information angående lokala miljö- och hälsoskyddsfrågor.
Måluppfyllelse: Miljö- och energikontorets medverkan i projektet Tillsyns Utveckling Väst har stärkt kontorets kompetens ytterligare. Hemsidan uppdateras regelbundet med bl.a. information till allmänhet och verksamhetsutövare. Facebooksida har upprättats. Nyheter och information uppdateras regelbundet på dessa forum. Kontinuerlig kompetensutveckling är nödvändig då arbetsområdet är komplext. Behovet av kompetensutveckling klargörs bl.a. vid de regelbundna medarbetarsamtalen. Miljö- och energikontoret medverkar aktivt i Miljösamverkan Västra Götalands projekt.

Mål- och måluppfyllelse samt status för den myndighetsrelaterade tillsynen

Verksamhetsplanen 2018 för det myndighetsrelaterade arbetet inom Dalslands miljö- och energikontor har utifrån nämndens riktlinjer särskilt fokus på vattenrelaterade frågor. Härigenom har bland annat ett särskilt tillsynsprojekt genomförts inom vattenförekomsten Teåkersälven. Under året har tillsyn bedrivits inom samtliga verksamheter av betydelse inom vattenförekomsten. I projektet har viss samverkan skett med Bengtsfors VA-enhet. En projektrapport håller på att färdigställas. Till följd av nämndens inriktning har en översyn över befintliga vattenskyddsområden för dricksvatten genomförts under året. Inventering och registrering av mindre offentliga dricksvattentäkter har påbörjats och kommer att fortgå löpande fram till och med 2021. Tillsyn har genomförts avseende kommunala avloppsreningsverk och de allmänna dricksvattenanläggningarna.

Tillsyn inom livsmedelsområdet

Arbetsområdet är styrt utifrån EU-direktiv och kompletterande svensk livsmedelslagstiftning. Tillsynen omfattar kontroll av livsmedelsverksamheter och dricksvattenanläggningar. Arbetsinsatsen domineras av årlig planerad kontroll av ca 370 objekt. Tillsynen ska också verka för att presentation och märkning av livsmedel är korrekt och hanteringen av animaliskt avfall sker enligt gällande regler. Delar av den årliga kontrollen har skett i projektform. Inspektörerna jobbar för att säkerhetsställa en hög kontrollfrekvens på livsmedelsverksamheter i enlighet med gällande lagstiftning och Livsmedelsverkets anvisningar. Livsmedels- och dricksvattentillsynen har genomförts enligt upprättad verksamhets- och tillsynsplan. Inventering av vattenskyddsområden har slutförts och en samlad bild visar på att behovet av uppdatering av dessa är betydande i Melleruds, Bengtsfors och Färgelandas kommuner. I viss utsträckning pågår ett sådant arbete i kommunerna, men det är angeläget att bevaka frågan.

I januari fokuserade inspektörerna på den årlig rapportering till Livsmedelsverket och planering av kontrollområden. Till följd av direktiv från Livsmedelsverket gjordes justeringar avseende kontrollområden i kontorets ärendesystem Vision, vilket föranlett visst merarbete för livsmedelsinspektörerna.

Inventering av vilande och ännu ej klassade objekt har genomförts under 2019. En översyn av administrativa uppgifter och kontrollbehov genomfördes avseende samtliga kontrollobjekt. Detta medförde bland annat omklassningar, justering av avgifter för vissa objekt, uppdatering av kontorets register

Antalet RASFF (rapid alert system for food and feed) meddelanden 2018 ökade gentemot tidigare år. Syftet med systemet är att varna för livsmedel som kan skada människors hälsa. Det innebär att om en myndighet får ett meddelande i RASFF så ska myndigheten prioritera ärendet i förhållande till andra inplanerade arbetsuppgifter. Arbetet har således varit mer resurskrävande än tidigare år.

Under året har en av livsmedelsinspektörerna medverkat i den länsövergripande projektgruppen för projektet; "spårbarhet av livsmedel i flera led". Medverkan i projektgruppen har tagit viss tid i anspråk men är en viktig del av kontorets kompetensutveckling, omvärldsbevakning och nätverkande. Livsmedelskontrollerna har bland annat fokuserat på detta område.

Samarbete sker kontinuerligt med kostchefer från Ed, Mellerud, Färgelanda och Bengtsfors (revision/dialog).

Inkommande ärenden har hanterats, så som ärenden i form av nyregistreringar med riskklassning och revideringar i befintliga verksamheter. Kontoret har mottagit ett flertal klagomål rörande felaktig hantering av livsmedel och felaktig märkning, vilket också uppmärksammats i den planerade kontrollen. Detta har medfört extra kontroll och även förbud rörande livsmedelshantering.

Ny riskklassningsmodell för både livsmedel och dricksvatten kommer att träda i kraft år 2020 vilket medför att kontoret framöver behöver ägna tid åt det administrativa arbetet gällande omklassning av samtliga verksamheter.

Allmänheten ges tillgång till resultaten av livsmedelstillsynen på Dalslands miljö- och energiförbund hemsida (<http://www.dalsland.se/>). Inspektörerna har även arbetat med rådgivning parallellt med den lagstadgade kontrollen genom att bland annat informera

och uppmana verksamhetsutövarna om att läsa på vår webbsida och kontorets Facebooksida.

Konkretiserade mål	Aktiviteter som skall bidra till måluppfyllelsen	Måluppfyllelse
Mål 1: Anläggningar som är klassade med 4 kontrolltimmar eller fler ska inspekteras minst en gång/år	Kontinuerlig uppföljning av detaljplaneringen för livsmedelskontroll.	Under 2018 gjordes 256 kontroller. Samtliga objekt med 4 kontrolltimmar eller mer inspekterades under året.
Mål 2: Senast 2019-12-31 kontrolleras samtliga större kommunala anläggningar för produktion av dricksvatten (>1000m ³ /dygn) för att bedöma om säkerhetsbarriärerna vid anläggningarna är anpassade till mikrobiologiska faror (bakterier, virus och parasiter) i råvattnet.	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Bedöms komma att uppfyllas.
Mål 3: Senast 2019-12-31 kontrolleras att samtliga restauranger som serverar rätter av malet/hackat kött hanterar faran Ehec så att faran elimineras eller risken att orsaka sjukdom reduceras till en acceptabel nivå.	Läggs in i tillsynsplaneringen	Bedöms komma att uppfyllas.
Mål 4: Senast 2019-12-31 kontrolleras att samtliga anläggningar med tillverkning av tårter, bakelser, smörgåstårter, smörgåsar och sallader, hanterar faran norovirus så att faran elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. I målet avses norovirus som riskerar att överföras från personal vid hantering av livsmedel.	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Bedöms komma att uppfyllas.
Mål 5: Senast 2019-12-31 kontrolleras samtliga detaljhandelsanläggningar (butiker) som utformar märkning samt märker/förpackar. Detta för att verifiera att de uppgifter som anges i ingrediensförteckningarna stämmer med tillsatta ingredienser (minst fyra produkter per anläggning granskas).	Läggs in i tillsynsplaneringen.	Bedöms komma att uppfyllas.

Mål 6: Vid behov av extra offentlig kontroll är målsättningen att sådan kontroll ska ske senast 4 veckor efter föregående planerade kontroll	Genom uppföljande tillsyn.	Det gjordes 23 extra offentliga kontroller under 2018. 100 % inom 4 veckor.
Mål 7: Kontroll av ny anläggning ska utföras senast inom 4 veckor efter att verksamheten startat.	Genom tillsyn efter registrering.	Målet uppfyllt.

Projekt och särskilda insatser enligt TP 2018	Status
Inventera och kontrollera mindre dricksvattenanläggningar i kommersiella och offentliga verksamheter.	Verksamheterna inventerats och registreras fortlöpa enligt plan. Utifrån tillgängliga resurser bedöms detta vara genomfört vid utgången av 2021.
Informationsinsats för kommunala dagbarnvårdare om livsmedelssäkerhet.	Har genomförts och kommer fortsätta 2019.
Revidering av riskklassning av alla kontrollerade anläggningar.	Har genomförts. Ytterligare revideringar sker vid behov 2019.
Inventering och verksamheter som står på vilande status.	Har genomförts.
Införa nya arbetsrutiner samt kontrollområden enligt livsmedelsverket.	Rutiner har uppdaterats och kommer uppdateras fortlöpande. Kontroll utifrån kontrollområden har utformats utifrån behov och årlig planering av kontrollen.
Uppdatera hemsidan.	Sker fortlöpande.
Medverka i projektgrupp inom länet; spårbarhet av livsmedel i flera led.	Projektgruppens arbete är genomfört.

Tillsyn inom miljö- och hälsoskyddsområdet

Miljöbalken innehåller regler för att skydda människors hälsa och miljö och inbegriper allt som kan omfattas av begreppet miljöfarlig verksamhet. Med miljöfarlig verksamhet avses all användning av mark, byggnader eller anläggningar som medför utsläpp till mark, luft eller vatten eller på annat sätt innebär risk för olägenheter för människors hälsa eller miljön. Kontoret handlägger också klagomål enligt strandskyddslagstiftning, utför viss miljöövervakning, handläggning av kalkning till vattendrag och tillsyn på kommunala naturreservat. Reglerna gäller alla, såväl företag och offentliga verksamheter som privatpersoner.

Under året har mycket av tillsynen varit händelsestyrd då mängden inkommande ärenden varit stort. En stor del av inkommande ärenden utgörs av klagomål på nedskräpning, skrotbilar och eldning vilket varit resurskrävande för inspektörerna. Med anledning av detta har miljö- och energikontoret tagit initiativ till samverkansmöten med kommunerna för att tydliggöra roller och ansvar, i syfte att effektivisera hanteringen av sådana ärenden. Miljö- och energikontoret har även fått lägga betydande resurser för hantering av ärenden rörande användning av avfall för anläggningsändamål. Vissa resurser har också fått avsättas då nya handläggare tagit över äldre pågående ärenden till följd av pensionsavgångar.

Det nationella projektet "Incitament för energieffektivisering", som kontoret medverkar i, har tagit mer tid i anspråk än beräknat (fas ett och två som gäller kartläggning, nätverkande, metodutveckling och kunskapsspridning). Fas tre påbörjades under hösten och har förlängts till maj 2019, denna del omfattar bland annat tillsyn på små och medelstora företag.

Miljötillsyn inom vattenförekomsten Teåkersälven har utförts i projektform under året. Tillsyn har bedrivits vid 14 miljöfarliga verksamheter, 9 lantbruk och 56 enskilda avloppsanordningar. Tillsynsprojektet förväntas ge erfarenheter och kunskap kring tillsynens effekt och möjligheter avseende vattenkvalitén inom vattenförekomsten Teåkersälven. Arbete med projektrapport pågår.

Till följd av de stora nederbörds mängderna under hösten 2017 har 12 st. dispensansökningar om spridning av gödsel hanterats under februari – mars 2018. Samtliga beviljades.

För förorenade område har större delen av arbetet varit händelsestyrt i form av anmälningsärenden och planärenden. Berörda handläggare har även medverkat i Melleruds kommuns ÖP-arbete avseende förorenade områden samt i arbetet med en Dalsslandsgemensam avfallsplan. Under början av året lades fokus på att uppdatera uppgifter i databasen avseende förorenade områden. Under året har en handlingsplan för miljö- och energikontorets fortsatta arbete med förorenade områden tagits fram. Länsstyrelsen har använt kontorets handlingsplan i sitt arbete med tillsynsvägledning gentemot andra kommuners miljökontor. Handläggarna inom förorenade områden har också fått lägga tid på hantering av pågående äldre ärenden då tidigare handläggaren gick i pension under slutet av 2017.

Granskning av inlämnade köldmedierapporter och miljörapporter har gjorts.

Den planerade miljötillsynen för objekt med fast årlig avgift genomfördes under året. Den planerade tillsynen avseende mindre tillsynsobjekt (så kallade U-objekt) kunde på grund av resursbrist inte genomföras enligt plan. Situationen var likartad under 2017 och därmed har en "tillsynsskuld" uppstått, vilket behöver beaktas under 2019.

Inom hälsoskyddstillsynen har arbetet med uppföljning av radonkontroller och åtgärder till följd av förhöjda radonvärden prioriterats. Större delen av den planerade hälsoskyddstillsynen har utförts. Ett mindre antal objekt inom branscherna fotvård och frisörer flyttas till 2019. Den planerade tillsynen avseende tillfälliga boenden genomfördes under sensommaren och början av hösten och omfattade 24 verksamheter. Även inom hälsoskyddsområdet har andelen händelsestyrd tillsyn varit betydande och då framförallt i form av klagomål avseende inomhusmiljö. Detta har medfört att kontoret gjort extra tillsyn av hyreslägenheter i flerbostadshus i syfte att få ett bättre underlag för framtida planering av tillsynen och för att kunna arbeta mer förebyggande. Under året har en av inspektörerna medverkat i den länsövergripande projektgruppen för projektet; "effektiv bostadstillsyn". Medverkan i projektgruppen har tagit viss tid i anspråk men är en viktig del av kontorets kompetensutveckling, omvärldsbevakning och nätverkande. Ett medverkande i projektgruppen bedöms också ge kompetens och erfarenhet som kan användas för att utveckla tillsynen avseende inomhusmiljön i bostäder.

Tillsyn har under året skett vid 165 enskilda avloppsanordningar, bland annat kring vattenförekomsten Teåkersälven. Samordning har skett med tillsynen av lantbruk. Tillsyn

har även skett genom att bristfälliga avlopp som inte åtgärdats trots tidigare påminnelser nu förelagts om åtgärder.

Strandskyddstillsynen har under året enbart varit händelsestyrd och avser inkomna anmälningar om strandskyddsöverträdelser samt remisser från kommunerna gällande dispensansökningar. För närvarande handläggs 46 ärenden. Under 2018 inkom 21 nya ärenden. 10 av dessa nya ärenden har avslutats. Ett flertal av de pågående ärendena är äldre ärenden. Miljö- och energikontoret har varit tvunget att prioritera bland strandskyddsärendena utifrån angelägenhetsgrad. Detta har medfört att flera äldre strandskyddsärenden inte har kunnat avslutats, vilket är otillfredsställande. Strandskyddsärenden är i många fall resurskrävande, varför det behöver tillskapas resurser för fortsatt handläggning.

Miljöövervakningen utgörs framförallt av vattenprovtagning i form av kalkningsuppföljning och övrig provtagning (exempelvis recipientkontrollprogram). Kalkningsarbetet utgörs av upphandlingsarbete, administrativ hantering och uppföljning. Arbetet med miljöövervakning och kalkning följer verksamhets- och tillsynsplanen.

En inventering har gjorts av registren avseende både miljöskydds- och hälsoskyddsobjekt för att aktualisera uppgifter i registren.

Under året har en uppdatering gjorts av nämndens behovsutredning. En aktuell behovsutredning är lagstadgad och resurskrävande.

Konkretiserade mål	Aktiviteter som skall bidra till måluppfyllelsen	Måluppfyllelse
Mål 8: För verksamheter med årlig tillsynsavgift ska den genomsnittliga tillsynstiden för varje verksamhet under en treårsperiod motsvara den beslutade tillsynstiden för samma period.	Kontinuerlig uppföljning av detaljplaneringen.	Målet uppfyllt.
Mål 9: Handläggningen av ärenden rörande enskilda avlopp (tillstånd/anmälan) ska vara färdigbehandlade inom sex veckor (tillstånd/beslut ska ha upprättats). (tiden räknas från då ansökningshandlingar bedöms vara kompletta).	Uppföljning av handläggningen genom slumpmässigt urval ur ärendesystemet Vision.	Av 15 slumpmässigt utvalda ärenden av totalt 123 beslut/tillstånd 2018 har 14 fått sitt beslut inom 6 veckor (1–2 veckor). Ett beslut dröjde 8 veckor.

<p>Mål 10: Bristfälliga enskilda avlopp ska åtgärdas. Tillsynen ska prioriteras inom följande områden:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status avseende näringsämnen– Inom samlad bebyggelse– I anslutning till kommunala verksamhetsområden– Där tillsyn aldrig bedrivits av enskilda avlopp och där det bedöms finnas risk för påverkan på vattendrag/sjöar, grundvatten eller dricksvatten.	<p>Planering av tillsynen. Uppföljning via ärendesystemet Vision</p>	<p>Tillsyn gjordes på totalt 165 objekt. Under våren har bland annat tillsyn gjorts kring Teåkersälven, Bäckefors. Tillsynen bedöms ha prioriterats i enlighet med målsättningen.</p>
<p>Mål 11: Anläggningar med minireningsverk eller fosforfällor ska ha en fungerande egenkontroll. Tillsyn i intervall om 3–4 år.</p>	<p>Genom tillsyn.</p>	<p>Tillsyn gjordes 2016. Återkommer 2019–2020.</p>
<p>Mål 12: Samtliga flytgödsel- och urinbrunnar ska ha täckning för att minska avgången av kväve.</p>	<p>Genom tillsyn.</p>	<p>17 brunnar för gödsel/urin kontrollerades avseende täckning. Av dessa hade 14 godtagbar täckning. De som ej kunde godkännas var gårdar med grisproduktion. Av dessa anmodades en (1 st.) att införskaffa duk för täckning, en (1 st.) körde gödsel till annan gödselbrunn och en (1 st.) inkom med dokumentation som visade på ett godtagbart svämtäcke.</p>
<p>Mål 13: Antal dispenser ska minska. Miljökontoret ska i samband med tillsyn verka för att lantbrukarna planera sin spridning av gödsel så att det ej förekommer spridning vid olämpliga tillfällen. Detta för att minska belastning av näringsämnen i våra vattendrag.</p>	<p>Uppföljning av behandlade dispensansökningar</p>	<p>12 dispensansökningar inkom under perioden 6/2 - 22/3 2018. Orsaken till dispensansökningarna var den mycket regniga hösten 2017. Samtliga dispenser beviljades.</p>

Mål 14: Sjöar och vattendrag ska ha goda och stabila förutsättningar i enlighet med målen för kalkningsverksamheten	Genom kalkningsuppföljning	Utifrån länsstyrelsens nyckeltal så bedömdes ca 92% av sjöar och vattendrag uppfylla målen. Detta är en lägre andel än 2017 (96 %). Den lägre andelen beror på att antalet provtagningar i många fall var för lågt för att kunna bedöma att förutsättningarna var goda och stabila. Det lägre antalet provtagningar beror på sämre förutsättningar för provtagning, till följd av låga vattenflöden.
Mål 15: Radonhalten i samtliga flerbostadshus ska understiga 200 Bq senast 2020	Kartläggning av beståndet av flerbostadshus samt tillsyn med krav på mätningar och ev. åtgärder.	44 objekt visar för höga mätvärden. Hos dessa objekt krävs uppföljande tillsyn och åtgärder. 35 objekt har ännu inte gjort några mätningar varför ytterligare tillsyn krävs. Ca 250 objekt har godtagbara mätresultat.
Mål 16: Samtliga 23 potentiellt förorenade områden inom riskklass 1–2 ska vara åtgärdsbedömda och vid behov åtgärdade senast 2020.	Miljökontorets tillsyn samt samverkan med länsstyrelse och kommuner.	Målet bedöms vara svårt att nå till 2020 och har omformulerats i VP 2019. Av 23 objekt är 4 åtgärdade, vilket medför 17 %.
Mål 17: Samtliga 88 potentiellt förorenade områden inom riskklass 3–4 ska vara åtgärdsbedömda och vid behov åtgärdade senast år 2025.	Miljökontorets tillsyn samt samverkan med länsstyrelse och kommuner.	Målet bedöms vara svårt att nå till 2025 och har omformulerats i VP 2019. Av 88 objekt är 8 åtgärdade, vilket medför 9 %.

Projekt och särskilda insatser enligt tillsynsplanen 2018	Status
Inventera statusen för skyddsområden för dricksvatten och vid behov verkar för att initiera uppdatering av dessa.	Inventering genomförd. Frågan kommer att bevakas 2019.

“Incitament för energieffektivisering” tillsynsprojekt som en del i ordinarie tillsynen av miljöfarlig verksamhet.	Genomfört enligt projektplan, förlängt till maj 2019.
Inventera vissa utvalda verksamheter som använder särskilt farliga kemikalier.	Delvis genomfört, slutförs under 2019.
CLP-projekt där kemikalier i detaljhandeln kontrolleras.	Avslutat. Två till tre butiker i samtliga fyra kommuner som handhar kemikalier har fått tillsyn.
Kartläggning och tillsyn av lantbruk inom vattenskyddsområden: Kartlägga och utföra riktad tillsyn av lantbruk inom vattenskyddsområden under 2018–2020.	Inventering av antal lantbruk genomförd, ca 133 lantbruksverksamheter finns inom vattenskyddsområden. Tillsyn genomförs 2019 och framåt.
Årlig avgift för lantbruk i intervallet 30–99 djurenheter: Klassa och informera lantbrukare i intervallet 30-99 djurenheter som har tillsyn under året, att miljö- och energikontoret från och med nästkommande år kommer att ta ut fast årlig avgift enligt fastställd taxa för tillsyn och prövning enligt miljöbalken.	Pågår fortlöpande, dessa lantbruk har tillsyn i intervall om 3 – 4 år och årlig avgift kommer vara införd för samtliga tidigast 2021.
Ökad kunskap om biodammar: Kompetensutveckla oss kring denna typ av reningssteg samt andra alternativa reningssteg/efterpoleringssteg i syfte, att om lämpligt, ge alternativ till kemisk fosforfällning.	Litteraturstudier har gjorts bland annat avseende funktion och möjligheter hos vassbäddar.
Projekt hållbart kretslopp små avlopp: Pågående projekt som syftar till att hitta lösningar för att skapa kretslopp för enskilda avlopp. Då riktlinjerna för enskilda avlopp nu är fastställda ska nästa fas av projektet påbörjas. En målsättning är därvid att få till stånd en hygieniseringsanläggning. Miljöförvaltningen tar fram underlag för och håller informationsmöte med renhållningsansvariga och VA-chefer i kommunerna om förutsättningar och ansvarsfördelning mm. Eventuellt kan vi vara kommunerna behjälpliga med att ansöka om medel för investeringar i hygieniseringsanläggning. Samverkan med kommunernas VA-planegrupper.	Samverkan i frågan sker med kommunernas VA-enheter inom VA-planeringsarbetet.
Uppföljande tillsyn på ej inkomna entreprenörsrapporter ska göras för att kontrollera om anordningen är byggd.	Inventering gjord, dock fanns inte resurser för tillsyn 2018. Tillsyn planeras under 2019.
Rums-, hus- och stuguthyrning (inventerings projekt)	Genomfört. Tillsyn genomfördes på 24 verksamheter, 7 st. i Bengtsfors, 3 st. i Dals-Ed, 4 st. Färgelanda och 11 st. i Mellerud.

Ledning, kansli och administration

Arbetsgruppen hanterar följande arbetsområden; ledning/styrning, budgetfrågor, personalfrågor/personaladministration, förbunds- och nämndadministration, diarieföring/registrering, arkivering, fakturering, systemadministration, administration av hemsida, inköp, ekonomiuppföljning, delgivning och överklagandehantering.

Kansliet har fr.o.m. 2017 ansvar för att administrera hela det nya förbundet inklusive direktionens sammanträden. Detta innebär ett merarbete för kansliet gentemot tidigare. Arbetssätt och rutiner utvecklas för att möta detta behov. Samordnartjänster har inrättats för att avlasta förbundschefen. Kansliet har medverkat i utbildningar avseende bl.a. ny förvaltningslag, ny kommunallag samt GDPR. Arbete med en överföring av HUV:s verksamhet och personal till Innovatum har pågått under hela året. Verksamhetsövergången skedde som planerat vid årsskiftet 2018/2019. En anpassning av förbundets verksamhet till GDPR har tagit stora resurser i anspråk (Dataskyddsombud har utsetts, registerförteckning upprättats, PUB-avtal har upprättats). Rutiner och riktlinjer har upprättats och uppdaterats, bl.a. med anledning av GDPR. Mindre revideringar har gjorts i förbundsordning och nämndens reglemente. Betydande insatser avseende kvalitetssäkring av uppgifter/handlingar (bl.a. i ärendesystemet Vision) har gjorts. Det finns dock fortfarande stora behov avseende kvalitetssäkring av uppgifter i Vision och äldre handlingar. Riktlinjer för budgetprocessen mellan förbundet och kommunerna har tagits fram. Förbunds- och nämndadministrationen har fått lägga betydande resurser under året på grund av bl.a. komplexa ärenden och korta remisstider vilket krävt direktjusteringar och extra sammanträden. Den utökade samverkan mellan nämnd och direktion har också krävt extra insatser. Nya ledamöter/ersättare för miljö- och energinämnden 2019-2022 har utsetts. Löneöversyn har hanterats enligt plan. Arbetet följer i huvudsak upprättad plan, det är dock tveksamt om en ny dokumenthanteringsplan hinner färdigställas innan årsskiftet.

Konkretiserade mål	Aktiviteter som skall bidra till målfyllelsen	Målfyllelse
Mål 18. Miljönämndens beslut ska vara rättssäkra (gäller hela förvaltningen) Nyckeltal: Andel överklagade beslut där miljönämndens beslut står fast	Uppföljning av nämndbeslut som överklagats.	Nio ärenden har avgjorts under 2018. I sex av dessa har nämndens beslut stått fast. I två av dessa har nämndens beslut till en del stått fast och till en del ändrats. I ett ärende har nämndens beslut ändrats.
Mål 19. Miljönämndens ärendebalans ska vara god (gäller hela förvaltningen) Nyckeltal: Antal nya ärenden i relation till avslutade ärenden	Uppföljning av nya resp. avslutade ärenden i Vision	Nya ärenden: 2017 st. Avslutade ärenden: 1937 st. Andelen nya ärenden är således något högre än andelen avslutade. Orsaken till detta behöver följas upp.
Mål 20. Finansieringen av miljö- och energinämndens myndighetsutövning ska till minst 50 % vara avgifts-finansierad. Nyckeltal: Procent avgiftsintäkter i relation till miljönämndens kostnader för myndighetsutövning.	Uppföljning via ekonomisystem.	Finansieringsgraden av miljö- och energinämndens myndighetsutövning har 2018 uppgått till 49%.

Mål 21. Miljö- och energinämnden ska alltid tillse att de anställda har rätt kompetens genom att dessa ges möjlighet att delta i relevanta utbildningar och/eller ta del av handböcker, vägledning och annat stödjande material inom identifierade och prioriterade områden.	Uppföljning genom översyn av kompetens och utbildningsbehov.	Kompetensutveckling sker regelbundet. Under året kan bl.a. Utbildnings- insatser inom följande områden nämnas; ny förvaltningslag, ny kommunallag, GDPR, kommunikation och bemötande (för inspektörer)
--	--	--

Projekt och särskilda insatser enligt TP 2018	Status
Översyn av styrdokument, rutiner och riktlinjer i förbundet	Styrdokument är fastställda. Flertalet rutiner/riktlinjer har uppdaterats och nya har tagits fram (bl.a. på grund av GDPR). Finns behov av fortsatt arbete med att uppdatera/utveckla rutiner och riktlinjer.
Ärendesystemet Vision; Kvalitetssäkring av äldre uppgifter i systemet. Utveckling av handläggarstöd, stöd för uppföljning mm.	Handläggarstödet har utvecklats och ytterligare arbete pågår. Kvalitetssäkring av äldre uppgifter i systemet pågår, det finns dock fortfarande ett stort behov av att kvalitetssäkra vissa uppgifter i Vision, framförallt avseende enskilda avlopp.
Kvalitetssäkring av vissa äldre handlingar	Pågår. Mycket arbete genomfört, men det finns fortfarande en hel del kvar.
Färdigställande av dokumenthanteringsplan	Det har inte funnits resurser för att färdigställa dokumenthanteringsplanen. Ett färdigställande får flyttas till 2019.
Översyn av förbundets hemsida	Förbundets hemsida har förbättrats markant. Uppdateringar och förmedling av nyheter sker regelbundet.

Miljö- och energistrategiskt arbete

Dalsslands miljö- och energikontor har i uppdrag av kommunerna att initiera och samordna det miljö och energistrategiska arbetet i medlemskommunerna och i förbundet. I dialog tillsammans med andra aktörer i samhället bidrar vi till en hållbar utveckling. Prioriterade insatsområden är vatten, miljöledning och transportfrågor. Följande miljömål har legat till grund för verksamhetsplanen och arbetet under 2018.

Miljömål 1: Begränsad klimatpåverkan

Miljömål 2: Giftfri miljö

Miljömål 3: Levande sjöar och vattendrag samt grundvatten av god kvalitet

Miljömål 4: Ett rikt skogs- och odlingslandskap med myllrande våtmarker

Miljömål 5: Hållbar planering, konsumtion och närproducerad mat

Miljömål 6: Slutna rena kretslopp och minskade avfallsmängder

Miljöprogram - inriktning av det miljö- och energistrategiska arbetet

Under 2018 beslutade direktionen att förslaget till det gemensamma miljöpolitiska programmet för medlemskommunerna ska omarbetas. DMEK har fått i uppdrag att ta fram upplägg och plan för processen som kommer att starta upp under första kvartalet 2019

Miljöledning och miljöutbildning i kommunerna och i förbundet

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1-6

Miljöstrategerna har stöttat kommunens miljöledningsarbete vilket har inneburit dialog med kommuncheferna och deras stab. Miljökonferenser på ledningsnivå har genomförts i Dals-Ed och Bengtsfors under 2018 i syfte att informera och diskutera miljöledningsarbetet. I Mellerud deltog en miljöstrateg på chefsträffen i december 2018 för att informera om miljöledningsarbetet samt redovisa rekommendationerna från senaste miljörevisionen. Miljörutiner för Melleruds kommun togs fram under hösten och dessa godkändes på chefsträffen.

Ett förändringsarbete inom miljöledning påbörjades under år 2018. Dialogmöten med alla arbetsgrupper i Färgelanda och Dals-Eds kommun bedömdes inte som en prioriterad åtgärd i miljöledningsarbetet. Istället påbörjades arbetet att införa miljöledningsarbetet i det befintliga ledningssystemet Stratsys. Förslag på indikatorer och mätmetoder inom miljö, energi, natur och klimatområdet togs fram till Dals-Eds kommun under hösten 2018. Dialog har även inletts med Melleruds och Bengtsfors kommun för att implementera miljöledningsarbetet i Stratsys.

Arbetet med Giftfri Förskola har fortsatt under 2018. I Dals-Ed har inventeringar och handlingsplaner tagits fram på Toppens och Fågelvägens förskola. Vidare deltog en miljöstrateg på Dals-Eds öppna förskola för att informera föräldrar om kemikalier i vardagsmiljön för barn. I Bengtsfors har en utbildning genomförts för all förskolepersonal på Långevi och Björkåsens förskola. I Färgelanda har inventeringar och handlingsplaner utförts på Höjdens och Håvestens förskola och en miljöstrateg har närvarat på Norra Enhetens och Håvestens APT för att följa upp och informera om projektet. Alla förskolor i Färgelanda kommun har nu genomgått utbildning, utfört inventeringar och skapat handlingsplaner inom projektet Giftfri Förskola.

Licensen för den digitala miljöutbildningen "Miljökörkortet" har inte förnyats. Det tidigare upplägget med en grundutbildning inom miljö bedöms inte längre som en prioriterad åtgärd. Fortsättningsvis kommer utbildningsinsatser ske till riktade arbetsgrupper eller förvaltningar.

Energi- och klimatstrategiskt arbete

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1

Energi- och klimatstrategiskt arbete har genomförts utifrån två inriktningar. Kommunalt energistrategiskt arbete samordnar medlemskommunernas (inkl. Åmål) energi- och klimatarbete. Energi- och klimatrådgivningen (EKR) finansieras av Energimyndigheten och tillhandahåller opartisk energirådgivning till allmänhet, små och medelstora företag samt organisationer. Nedan redovisas en kort sammanställning för aktiviteter som är genomförda och pågående för de båda inriktningarna

Insatser enligt VP 2018	Aktiviteter	Status
Samordning	Möten med kommunernas energigrupper där åtgärder planeras utifrån kommunernas energi- och klimatstrategier. Arbeta har pågått med att revidera energi- och klimatstrategierna i Bengtsfors, Färgelanda och Mellerud.	22 stycken möten
Uppföljning	Sammanställning av kommunernas energianvändning i fastigheter (inkl. kommunala bolag) visar en minskning av energianvändningen mellan 2009–2017: Bengtsfors: från 170 till 146 kWh/kvm (-14%) Dals-Ed: från 164 till 154 kWh/kvm (-6%) Färgelanda: från 173 till 143 kWh/kvm (-17%) Mellerud: från 190 till 164 kWh/kvm (-14%) Åmål: från 144 till 134 kWh/kvm (-7%)	Genomförda och redovisade i kommunernas energigrupper/ KSAU
Ansökningar externa medel	Laddstolpar Bengtsfors (3 st) Laddstolpar Åmål (3 st) Laddstolpar Mellerud (2 st). Solcellsstöd Högsäter Månvägens förskola Solcellsstöd Dals Ed förskola Klimatklivet Dals Ed, Kulturskolan	Installerade Installerade Pågående Installerad Installerad Beviljad
Utredningar	Solutredning, Fastigheter Melleruds kommun Solutredning Fastigheter Dals Eds kommun Solutredning, ÅKAB:s fastigheter Solutredning, Fastigheter Bengtsfors kommun	Genomförd Genomförd Genomförd Pågående
Bistå kommunerna i arbetet med fossiloberoende fordonsflotta 2030.	Laddakväll i Åmål Ladda & Gasa kväll Mellerud Projekt – Hållbar mobilitet på landsbygden Projekt - "Fossilfri gränsregion 2030"	180423 180923 Beviljad Beviljad
Rådgivning privatpersoner, företag och organisationer	Rådgivning Bygga & Bomässa Bengtsfors Rådgivning Färgelandadagarna Arrangör miljöseminarier Mellerudsmässan Rådgivningsbesök företag Telefonrådgivning alla målgrupper	180324 180824 181020-21 Pågående Pågående
Insatsprojekt Solel 2018-2019	Föreläsning solenergi LRF, Färgelanda Föreläsning solenergi Bygga & Bomässa Bengtsfors Föreläsning solenergi Åmål Fördjupade rådgivningar (kyrkor)	180117 180324 180423 Pågående

Miljöanpassad offentlig upphandling

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1, 2, 5, 6

En uppföljning av miljökraven i det Dalsslandsgemensamma avtalet för "Lokalvårdsprodukter, papper och plast" från år 2015 har utförts under 2018 för

Färgelanda, Dals-Ed, Bengtsfors och Melleruds kommun. Andelen miljömärkta varor, andelen biotekniska produkter samt inköpta mikrofiberprodukter har sammanställts för respektive kommun. Rapporten presenterades för alla lokalvårdschefer under våren 2018 samt för KSAU i Mellerud. Lokalpressen informerades via ett pressmeddelande.

En uppföljning av miljökraven för levererade IT-produkter påbörjades under hösten 2018 och beräknas vara klar under första kvartalet 2019.

Dalslands miljö- och energikontor arrangerade tillsammans med SJB, CSR VästSverige och Ragnsells ett seminarium i oktober 2018 i Fengersfors om hur byggavfall kan användas som en resurs. Diskussioner fördes hur fastighetsbranschen tillsammans kan resurseffektivisera och hur återbrukat material kan återanvändas. Kommunala tjänstemän inom upphandling, tekniska enheter samt från miljökontoret deltog på seminariet.

Hållbar samhällsplanering

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 1-6

Arbetet med Melleruds översiktsplan har, vad gäller miljöfrågor, under första halvåret främst behandlat vilka utvecklingsstrategier kommunen ska fokusera på för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten samt vilka LIS-områden som kan bli aktuella att planera för. Under andra halvåret har underlaget satts samman till ett samrådsförslag som skickades ut på remiss strax innan årsskiftet. Arbetet med Dals-Eds nya översiktsplan startades med en medborgardialog under hösten.

Avfallsplan: Den gemensamma avfallsplanen för våra fyra kommuner var på remiss under våren och har under hösten varit föremål för politisk behandling och beslut i kommunerna. DMEK har deltagit i arbetet.

VA-planering (dricksvatten och avlopp): DMEK deltar fortlöpande i kommunernas VA-planeringsarbete. I Bengtsfors reviderades VA-planens handlingsplanedel under hösten efter dialog om prioriteringar och tidsplan. Även Mellerud har nu en antagen VA-plan. I Färgelanda har arbetet med VA-planen varit pausat under året pga att ansvarig person på kommunen varit ledig. I Dals-Ed pågår en VA-utredning för Nössemarksområdet, medan den kommunomfattande VA-planen ännu inte är klar. DMEK verkar för en ökad samverkan mellan kommunerna på VA-området, ett led i det är att DMEK har ansökt om LOVA-anslag hos Länsstyrelsen till en förprojektering av en Dalslandsgemensam hygieniseringsanläggning för slam från slutna tankar för toalettavlopp, syftet är att denna kretsloppsfraktion ska spridas på åkermark. Under 2019 kommer DMEK vidare att medverka i ett Interregprojekt som bl.a. ska utreda förutsättningarna för att inom Fyrbodalsområdet tillskapa en anläggning för att göra biogas av tex hushållens organiska avfall.

Naturvårdsplanering/ Hållbar markanvändning

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 3, 4, 5

Projektet HNV-Link gick under första halvåret 2018 in i en förankrings- och spridningsfas efter det grundläggande arbetet med att ta fram en s k baseline assessment under 2017. Projektets idé om hållbar markanvändning som en drivkraft för landsbygdsutveckling presenterades på samtliga kommunstyrelser inom förbundet. En katalysatorgrupp har

skapats för att underlätta arbetet på gårdsnivå med frågor som rör hållbar markanvändning. Katalysatorgruppen består av flera olika aktörer som genom sina kanaler kan underlätta arbetet med hållbar markanvändning i Dalsland. Denna grupp fick under våren stöd från LEADER för att hitta innovationer i ett område med liknande utmaningar såsom minskande skatteunderlag, igenväxning/intensifiering mm, på Irland. Denna innovationsresa har genomförts och projektet redovisas i detta nu. Dalsland har också fått besök av andra lärområden i Europa inom projekt HNV-Link. I maj och juni kom grupper från Grekland, England, Frankrike, Finland och Bulgarien på besök för att lära av lantbruk kopplat till höga naturvärden i Dalsland och vilka aktörer som har en viktig roll för att denna markanvändning ska kunna fortsätta. I november avslutades projektet i Dalsland genom ett regionalt möte i Färgelanda. Lokala, regionala och nationella aktörer medverkade såsom representanter från WWF och Jordbruksverket. Mötet blev lyckat och projektet har bl.a. lett till ett politiskt beslut om att DMEF fortsatta satsar resurser inom området hållbar markanvändning vilket kommer att gynna både näringsliv och biologisk mångfald i Dalsland. För den intresserade finns information från 30 nov i en film på länken:

<https://www.youtube.com/watch?v=3w41s5McawA&feature=youtu.be>

Fler övergripande strategier och program har haft remissrunda under sommaren. Strategi för skydd av skog i Västra Götalands län (sks, lst) och Handlingsplan för grön infrastruktur (lst) har besvarats under sommarmånaderna. Åtgärdsprogrammet för miljömålen i Västra Götaland 2017-2020 har fastställs och alla kommuner har fått göra åtaganden som kommer att börja följas upp under första halvåret 2019.

Vattenplanering

Arbetet har framförallt en inriktning kopplat till följande miljömål i verksamhetsplanen för 2018; 3, 4, 5

Vattenplaneringen utgår till stor del från vattenförvaltningen enligt vattendirektivet som syftar till god status i sjöar, vattendrag och grundvatten. DMEK (både strategerna och flera av inspektörerna) deltar i ett brett nätverk av aktörer som bl.a. inkluderar vattenmyndigheten, länsstyrelsen, kommunerna och de avrinningsområdesvisa vattenråden.

I Dalbergså/Holmsåns avrinningsområde gör vattenrådet en särskild satsning i Teåkersälven för att förbättra livsmiljön för flodpärlmusslan, öringen och många andra arter. En bred samverkan sker mellan många aktörer och under året färdigställdes en samlad Åtgärdsplan för Teåkersälven och flera olika åtgärder har påbörjats eller är på gång.

I Örekilsälvens avrinningsområde (som även inkluderar Valboån) har vattenrådet (Gullmarns vattenråd) bl.a. genomfört en inventering i ett antal biflöden till Örekilsälven, däribland 7 bäckar i Dals-Eds kommun, bl.a. Djupebäcken, Gesätersbäcken, Näsböbäcken och Hästhagenbäcken. Denna typ av undersökningar är en viktig del i åtgärdsarbetet för att förbättra vattenkvalitet och livsmiljöer. I vattenrådet har även diskuterats förutsättningarna för att påbörja ett långsiktigt arbete för att förbättra vattenkvaliteten i den övre delen av Örekilsälven. Samtalen resulterade i framtagande av en LOVA-ansökan som inlämnades 31/1 2019 av Dals-Eds kommun (i samverkan med Gullmarns vattenråd) till Länsstyrelsen. Miljöstrategerna medverkar även i förberedelserna med att bilda ett vattenvårdsförbund för Örekilsälven, som ska samordna recipientkontrollen, dvs de vattenprovtagningar och andra undersökningar som behövs i vattensystemet.

Även för Dalslands kanal (Upperusälven) finns ett vattenråd, inom samma organisation som Dalslands kanals Vattenvårdsförbund.

DMEK deltog på Vänerdagen den 12 november i Åmål.

DMEK har beviljats särskilda medel från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) för att utveckla arbetet med att minska övergödningen av sjöar och vattendrag. Ett pilotprojekt om åtgärdssamordning startas i februari 2019 i tre delavrinningsområden, i Gestad-Grinstadsområdet på Dalbosläätten, i Melleruds och Vänersborgs kommuner. Området ingår i Dalbergsåns avrinningsområde. En åtgärdssamordnare har anställts som kommer att arbeta med åtgärdsplanering och åtgärder i bred samverkan med olika aktörer i området. Samverkan kommer även att ske med HaV och övriga 19 pilotområden i landet.

DMEK genomför fortlöpande kalkningar av försurade vattendrag i bl.a. Bengtsfors kommun.

Sammanfattande resultat i relation till verksamhetsplan för 2018

Det miljö- och energistrategiska arbetet har under 2018 följt upprättad plan. Undantag är en omprioritering av insatser gällande kommunernas miljöledningsarbete där en översyn och utvecklingsdialog har skett.

Samverkan och nätverk

Miljö- och energistrategerna har under 2018 arbetat aktivt för att öka och synliggöra samverkan mellan kommunerna och DMEK. DMEK har även deltagit i kompetensutveckling och samverkan med andra aktörer till exempel Fyrbodals kommunalförbund, Länsstyrelsen och Hållbar Utveckling Väst.

Framtiden på kort och lång sikt

- Med miljö- och energikontoret samlat på en ort har förutsättningarna för att utveckla förbundets verksamhet ökat. Då förbundet fortfarande får ses som en relativt ny organisation finns ett behov att fortsätta utveckla förbundets lednings- och styrfunktioner, kvalitet och effektivitet, kompetens samt arbetsmiljö. Förbundet lägger stor vikt vid detta på både kort och lång sikt.
- Fortsatta verksamhets- och tillsynsplaner samt behovsutredningar bör präglas av att kontorets resurser används med syftet att åstadkomma största möjliga miljönytta för Dalsland. Ett sådant arbete sker fortlöpande. Viktiga faktorer i detta arbete utgör av nationella/regionala miljömål, lagstiftning, lokala mål samt ekonomiska ramar. Samtliga medarbetare är involverade i detta arbete.
- Det är angeläget att utveckla de gemensamma rutinerna och riktlinjerna inom miljö- och energikontoret i syfte att skapa enhetlighet och tydlighet. Detta är ett arbete som pågår och som sker på både kort och lång sikt.
- En fortsatt utveckling av samverkan mellan förbundet och kommunerna är angelägen. Förbundet arbetar aktivt med denna fråga. Miljö- och energikontoret har under 2018 föreslagit kommunerna specifika återkommande samverkansforum på både politisk nivå och tjänstemannanivå. Flera av dessa har startats, men det finns fortfarande behov av att utveckla detta. Förbundets ambition är att, utifrån tillgängliga resurser, fortsätta att utveckla denna process.

Verksamhetsbeskrivning Hållbar utveckling väst

Ansvarig: Nardono Nimpuno

Ansvar: 3020

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Budget 2018	Bokslut 2017
Verksamhetens intäkter	11 701	8 658	9 098
Summa intäkter	11 701	8 658	9 098
Kostnader			
Personalkostnader	7 794	7 548	6 256
Övriga kostnader	3 478	1 110	3 293
Finansiella kostnader			1
Summa kostnader	11 272	8 658	9 550
Årets resultat	428	0	-452

Verksamhetsbeskrivning

Hållbar utveckling Väst är Västra Götalands regionala energikontor och har funnits sedan 2003. Verksamheten har tre huvudsakliga delområden, samordning av Västra Götalands kommunala energi- och klimatrådgivare, samordning av ett kommunnätverk för hållbar utveckling i Västra Götaland samt projektverksamhet. Projektverksamheten kopplas till de två samordningsområdena, alternativt till uppdraget som regionalt energikontor.

Händelser av betydelse

- Samtalen med Innovatum AB om ett övertagande av HUVs huvudmannaskap fortsatte under året. Innovatum ABs styrelse tog i mars beslut om att fortsätta processen. Dessutom beviljade Västra Götalandsregionen medel för att finansiera övergången från DMEF till Innovatum.
- Vid årsskiftet 2018/2019 lämnade DMEF över huvudmannaskapet för energikontoret till Innovatum AB.
- Huvus verksamhetsledare är fortsatt ordinarie ledamot och sekreterare i Energikontoren Sveriges styrelse.
- Uppdragen från Tillväxtverket och Energimyndigheten för energieffektivisering i små och medelstora företag i regionen fortsätter. Dessa strukturfondsfinansierade uppdrag ger kontoret en stärkt kompetens och erfarenhet kring arbete mot näringslivet:
 - Uppdraget Regionala noder fas 1 (2015–2017) avslutades och fas 2 påbörjades (2018–2020)
 - Uppdraget Energieffektiviseringsnätverk fas 1 (2015–2018) avslutas under året och kommer att gå in i fas 2 vid årsskiftet (2019–2020)

- HUV fortsätter sin samverkan med Västra Götalandsregionen och Power Väst kring utökad vindkraft i regionen.
- I mars 2018 tog HUV över ansvaret för plattformen Biogas Väst från Västra Götalandsregionen. Detta uppdrag finansieras i sin helhet av VGR och Länsstyrelsen i VG (totalt 1,6 Mkr per år). Uppdraget omfattar 1,5 heltidstjänster. För att täcka behovet av personal anställdes två personer motsvarande 1,25 tjänster under våren.
- I juni slutade Erik André som har varit projektledare på HUV sen 2005. Erik går vidare till en forskartjänst på Göteborgs Universitet kombinerat med en handläggartjänst på Göteborg Stad.
- De två 2-åriga projekten Green Building A-Z med främst Interreg-finansiering och Soliväst II med stöd från främst Energimyndigheten och Västra Götalandsregionen löper på väl, med stort intresse och engagemang från deltagande kommuner och aktörer.
- Representerade fackförbund har bjudits in till förhandlingar om övergången. Dessa förhandlingar påbörjades i september.

Uppdrag och projekt har löpt på

Under 2018 har Hållbar utveckling Västs uppdrag och projekt löpt på. Organisationen hade under året 7 större uppdrag/projekt som löpt över flera år, och 5 mindre projekt som löpt över året. Finansiärer är Energimyndigheten, Strukturfonderna, Västra Götalandsregionen, Interreg samt kommunerna i västra Götaland.

Efterfrågan på energikontorets tjänster och kompetens är stor hos såväl samarbetspartners som finansiärer. Med sina 17 medarbetare är Hållbar Utveckling Väst ett av de mest tongivande och efterfrågade energikontoren i Sverige.

Verksamheten har varit fullt finansierad genom sin projektverksamhet och alla tjänster på HUV är finansierade. Vid halvårsskiftet rådde en viss underbemanning i förhållande till beviljade uppdrag och projekt. Ytterligare 2 personer anställdes under hösten för att möta detta behov. Dessa hade anställning tom 2018-12-31.

Måluppfyllelse

Hållbar utveckling Väst har 6 övergripande mål som redovisas kort här

1. En regional resurs med hög kompetens och tillgänglighet för lokala, regionala och nationella aktörer

HUV driver och deltar i ett antal projekt inom energi- och miljöområdet som syftar till att öka och upprätthålla en hög kompetens i Västra Götalandsregionen. HUV erbjuder också praktikplatser under året samt möjligheter till ex-jobb.

2. Stärker och underlättar arbetet med hållbar utveckling i Västsverige genom att erbjuda nätverk, samordning och projektverksamhet

HUV arbetar kontinuerligt för att samordna och samverka för att underlätta för kommunerna att arbeta med hållbar utveckling. HUV har under året drivit 2

nätverk, kommunnätverket för hållbar utveckling och nätverket för energi och klimatrådgivare, EKR. Vi samverkar även med Länsstyrelsen i Västra Götaland för kommunnätverket för energistrategiska frågor.

3. Utvecklar, deltar i och leder projekt och aktiviteter som syftar till en hållbar utveckling, med tydligt värde för våra samarbetsparter, där vi lyfter fram de tre dimensionerna av hållbar utveckling

Under året har hållbar utveckling väst arbetat med att utveckla ett antal projekt med fokus på hållbar utveckling främst ur ett energi- och miljöperspektiv. Projekten utvecklas främst i samarbete med våra nätverk och samarbetspartners och arbetar med att ta in alla aspekter av hållbar utveckling. Dock bör belysas att vi arbetar främst med miljö- och energidelen i hållbar utveckling som tangerar ekonomi och sociala aspekter.

Samordningen av Energi och Klimatrådgivare och samordningen av Kommunnätverket av kommunala miljöstrategier löpte på under våren.

Förutom ovanstående bedrevs följande större uppdrag/projekt under 2018:

- Soliväst 2016–2019
- Green Building A-Z
- Insatsprojekt Solel: nationellt samordningsprojekt
- Nationell samordning av energikontoren Sverige (nationell ansökan genom föreningen Energikontoren Sverige.)
- Noder Energikartläggningsstöd mot små och medelstora företag.
- Energieffektiviseringsnätverk företagsgrupper.
- Plattformen Biogas Väst.

4. Vi inspirerar och utmanar andra att genomföra hållbara aktiviteter, vi lever som vi lär och genom egna exempel går vi före. Vi verkar för ständig förbättring av den egna verksamheten genom ett aktivt arbete med vår miljö- och klimatpolicy

I inköp av fika och mat till möten söker Hållbar utveckling Väst alltid ekologiska och rättvisemärkta alternativ för att uppmuntra marknaden att erbjuda dessa varor/tjänster, samt "leva som vi lär". Miljöanpassad städning var t.ex. en viktig faktor när vi sökte städtjänst i de nya lokalerna. HUV använder sig av webbmötesverktyget Skype vilket används flitigt av alla. Ofta sker flera möten i veckan på detta sätt vilket minskar miljöbelastningen då vi undviker transporter. HUV har antagit CSR västs utmaningar, klimatinitiativet, REKO kontor och ett socialt ansvarstagande kontor för att internt driva på arbetet med hållbarhetsfrågorna.

5. Våra aktiviteter håller en hög kvalitet och svarar mot våra målgruppers förväntningar och behov. Genom utvärdering och uppföljning av våra aktiviteter arbetar vi för ständig förbättring.

HUV arbetar ständigt med att förbättra sin verksamhet. Alla större möten och event som genomförs utvärderas. Utvärderingar visar att 90 % av EKR-deltagarna nöjda till mycket nöjda med nätverksträffarna som hittills. Även kommunnätverket för hållbar utveckling har fortsatt positiva utvärderingar och kommentarer från deltagarna.

6. Hållbar utveckling Väst är en uthållig arbetsplats där kreativitet, passion och vilja tas till vara och får växa.

Hållbar utveckling Väst har en friskvårdstimme/vecka vilket varit mycket uppskattat detta fortsätter under 2017. HUV arbetar kontinuerligt med deltagande processer och mötesmetoder för att underlätta kreativitet och ta till vara på personalens kompetens.

Framtiden på kort och lång sikt

Som nämns är efterfrågan på Hållbar Utveckling Västs tjänster och kompetenser fortsatt stor. Uppdrag från och samarbete med relevanta aktörer (i regionen såväl som nationellt) inom energi och miljö håller en hög nivå.

Stödet till energirådgivarna samt samordningen av dessa har utvecklats vidare av Energimyndigheten genom de 15 nationella Energikontoren via rollen som Regional utvecklingsledare (RUL).

Kommunnätverket för Hållbar utveckling har löpt på: det medlemsbaserade nätverket fortsatte sin verksamhet med HUV som central samordnare av aktiviteter av relevans för kommunernas miljöstrategier, kommunekologer, planerare, fair-trade ansvariga mm. De deltagande kommunerna är fortsatt nöjda med och känner fortsatt behov av nätverket. Nätverket omfattar 34 kommuner.

Efter att ha drivit aktörsplattformen Biogas Väst i 7 år gav Västra Götalandsregionen under våren HUV förtroendet att ta över ansvaret för plattformen. Det är ett helfinansierat uppdrag som ger stor tyngd i regionen och nationellt inom biogas-området.

Arbetet med att bredda finansieringen har burit frukt, och kompetens och kontakter har arbetats upp gentemot nya finansiärer. Projektutvecklingen löper på och grunden har lagts till ett antal nya projektansökningar för 2018 och framåt.

HUVs verksamhetsledare har tillsammans med förbundschefen Dan Gunnardo under året fortsatt att föra samtal med Innovatum AB och Västra Götalandsregionen för att HUV i slutet på året skulle övergå till Innovatum AB. En dialog som varit framgångsrik och tillsammans togs beslutet att 2019-01-01 övergår huvudmannskapet av det regionala energikontoret Hållbar Utveckling Väst till Innovatum AB.

Ekonomisk analys

Årsbokslut 2018 landade för HUV:s del på ett överskott på 428 tkr. Överskottet utgörs av projektmedel samt intäkter från basverksamheten. Vissa kostnader som kan hänföras till HUV:s verksamhet kommer att behöva hanteras av förbundet under 2019. Sådana kostnader kommer under 2019 att tas från HUV:s ackumulerade överskott i det egna kapitalet. Förbundet har att ta ställning till den slutgiltiga hanteringen av överskottet.

Resultaträkning

Belopp i tkr		Bokslut 2018	Budget 2018	Bokslut 2017
Verksamhetens intäkter	Not 1	36 402	26 852	37 593
Verksamhetens kostnader	Not 2	-34 133	-25 753	-32 093
Avskrivningar	Not 3	-1 699	-1 699	-1 699
Verksamhetens nettokostnader		569	-600	3 801
Finansiella intäkter	Not 4	3	0	2
Finansiella kostnader	Not 5	-23	0	-26
Resultat före extraordinära poster		550	-600	3 777
Extraordinära intäkter				
Extraordinära kostnader				
Periodens resultat		550	-600	3 777

Nettoresultat

Belopp i tkr		Bokslut 2018	Budget 2018	Bokslut 2017
Ekonomi/finans (tidigare del av Kansli)		0	0	3 754
Miljö- och energikontoret		122	-600	4 229
Hållbar utveckling väst		428	0	-452
Summa		550	-600	3 777

Balansräkning

Belopp i tkr		Bokslut 2018	Bokslut 2017
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	Not 6	1 831	3 531
Finansiella anläggningstillgångar			
Summa anläggningstillgångar		1 831	3 531
Omsättningstillgångar			
Fordringar	Not 7	6 301	4 920
Kassa och bank	Not 8	3 961	4 780
Summa omsättningstillgångar		10 261	9 699
SUMMA TILLGÅNGAR		12 093	13 320
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Eget kapital	Not 9	3 267	2 717
varav årets resultat		550	3 777
Skulder			
Långfristiga skulder	Not 10	760	1 985
Kortfristiga skulder	Not 11	8 066	8 529
Summa skulder		8 705	10 514
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		12 291	13 320
Soliditet		27,0%	20,5%

Finansieringsanalys

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat	550	3 777
Justering för av- och nedskrivningar	1 699	1 699
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	2 249	5 476
Ökning (-)/minskning(+) kortfristiga fordringar	-1 578	1 285
Ökning (+)/minskning(-) kortfristiga skulder	-463	-4 812
Kassaflöde från den löpande verksamheten	406	1 950
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investering i materiella anläggningstillgångar	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		
Investering i finansiella anläggningstillgångar		
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0	0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Nyupptagna lån		
Amortering av skuld	-1 225	-1 225
Ökning av långfristiga fordringar		
Minskning av långfristiga fordringar		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-1 225	-1 225
Periodens kassaflöde	-819	725
Likvida medel vid årets början	4 780	4 532
Likvida medel vid periodens slut	3 961	4 055

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2017
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Årsavgifter tillsyn	2 598	2 554
Tillsyns- och provningsavgifter	1 994	1 707
Bidrag kalkning - Länsstyrelsen	3 865	3 169
Projektfinansiering HUV (Energimyndighet, VGR, Länsstyrelsen mfl.)	11 143	9 098
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Bengtsfors	3 264	3 151
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Dals Ed	1 576	1 548
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Färgelanda	2 173	2 125
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Mellerud	3 095	2 990
Ombildningskostnad förbund - Bengtsfors		844
Ombildningskostnad förbund - Dals-Ed		406
Ombildningskostnad förbund - Färgelanda		563
Ombildningskostnad förbund - Mellerud		792
Ombildningskostnad förbund - Åmål		1 054
Bidrag energisamverkan + energimyndighet (VHT 2251)	1 363	1 263
Försälj tjänst energi och klimatrådgivning till annan kommun	172	342
EU-bidrag (SGO)	83	412
Intäkter bibliotekssystem	597	773
Intäkter lönesystem HR+	2 105	1 736
Intäkter ekonomisystem Agresso	1 238	1 287
Intäkter VA-system	295	436
Intäkter plan/bygg-system	173	353
Extern finansiering av projekt hos miljökontoret	572	991
Övriga intäkter	97	
S:a verksamhetens intäkter	36 402	37 593
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	21 571	19 139
Hyror	1 117	988
Material	390	537
Köpta tjänster	4 569	4 525
Övriga kostnader	6 486	7 441
S:a verksamhetens kostnader	34 133	32 630
Not 3 Avskrivningar		
Avskrivning ekonomisystem	621	621
Avskrivning Löne/PA-system	605	605
Avskrivning VA-system	278	278
Avskrivning plan/bygg-system	195	195
S:a avskrivningar	1 699	1 699

Avskrivning enligt plan grundas på inventariernas ursprungliga anskaffningsvärde och fördelas över den beräknade nyttjandeperioden, affärssystem 10 år och övriga inventarier 5 år

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2017
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter kundfordringar	2	2
Valutakursvinster	1	
S:a finansiella intäkter	3	2
Not 5 Finansiella kostnader		
Dalslands Sparbank Ekonomisystem	3	3
Dalslands Sparbank Löne/PA-system	3	2
Dalslands Sparbank bibliotekssystem	0	1
Övriga räntekostnader	8	14
Bankkostnader	8	8
Övriga finansiella kostnader	1	-2
S:a finansiella kostnader	23	26
Not 6 Materiella anläggningstillgångar		
<i>- varav maskiner och inventarier</i>		
Ingående anskaffningsvärde	20 885	20 885
Årets investeringar	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-577	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	20 308	20 885
Ingående ackumulerad avskrivning	-17 354	-15 655
Försäljningar/utrangeringar	577	
Avskrivning	-1 699	-1 699
Utgående ackumulerade avskrivningar	-18 476	-17 354
<i>- specifikation maskiner och inventarier</i>		
Ekonomisystem	621	1 242
Löne/PA system	1 210	1 815
VA-system	0	278
Plan/ Bygg-system	0	195
S:a materiella anläggningstillgångar	1 831	3 531
Not 7 Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	1 824	1 862
Skattekonto	1 420	750
Moms	466	523
Lönefordran	0	6
Förutbetalda hyror	89	183
Förutbetalda kostnader	815	158
Upplupna intäkter	1 217	1 174
Periodiseringsfordringar	667	264
S:a kortfristiga fordringar	6 498	4 921

Notförteckning

Belopp i tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2017
Not 8 Kassa och bank		
Bank	3 961	4 780
S:a kassa och bank	3 961	4 780
Not 9 Eget kapital		
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning	2 717	-1 060
Årets resultat	550	3 777
Utgående balans eget kapital	3 267	2 717
<i>- varav saldo Hållbar utveckling Väst</i>		
Ingående värde	17	469
Årets resultat	428	-452
Utgående värde	445	17
<i>- varav saldo Energisamverkan, Dalsland</i>		
Ingående värde	-1 190	-879
Flyttat till Miljö- och energikontoret	1 190	
Årets resultat		-311
Utgående värde	0	-1 190
<i>- varav saldo Miljö- och energikontoret</i>		
Ingående värde	2 972	2 185
Från Kansli, Inköp och Energisamverkan	-271	
Årets resultat	440	787
Utgående saldo	3 141	2 972
<i>- varav saldo Kansliet</i>		
Ingående värde	792	-2962
Flyttat till Miljönämnd	-792	
Årets resultat		3 754
Utgående saldo	0	792
<i>- varav saldo Inköp</i>		
Ingående värde	127	127
Flyttat till Miljönämnd	-127	
Årets resultat		0
Utgående saldo	0	127
Not 10 Långfristiga skulder		
Ingående skuld	1 985	3 209
Nya lån		
Amortering enligt plan	-1 225	-1 225
S:a långfristiga skulder	760	1 985
Kreditgivare		
DS Bibliotekssystem	0	0
DS Ekonomisystem	775	1 394
DS Löne/PA system	1 210	1 815
Amortering kommande år	-1 225	-1 225
S:a kreditgivare	760	1 985

Notförteckning

Belopp i tkr	Delår 2018	Bokslut 2017
Not 11 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	1 481	1 729
Kommande års amortering	1 225	1 225
Utgående moms	491	382
Arbetsgivaravgifter/ kollektiva avgifter	681	701
Avdragen skatt löner	360	351
Semesterlöneskuld	725	828
Pensionskostnader individuell del	712	704
Särskild löneskatt individuell del	782	860
Övriga kortfristiga skulder	187	139
Inkomstförskott	1 421	1 611
S:a kortfristiga skulder	8 066	8 529
<i>Beviljad checkkredit 6000 tkr.</i>		
Not 12 Överskottsfond, tjänstepensioner		
Överskottsmedel	339	59
S:a överskottsfond	339	59

Redovisningsmodell

Den kommunala redovisningslagen reglerar den externa redovisningen. Årsredovisningen ska enligt lagen innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning samt en kassaflödesanalys. För kommunalförbundets interna redovisning tillkommer även driftredovisning och investeringsredovisning.

Modellens delar och samband

Resultaträkningen redovisar det ekonomiska resultatet på tre nivåer; verksamhetens nettokostnader, som redovisar resultatet av den egentliga verksamheten; resultat före extraordinära poster, som redovisar resultatet av den löpande verksamheten; samt årets resultat som även inkluderar extraordinära intäkter och kostnader. Årets resultat utvisar förändringen av det egna kapitalet. Årets resultat innefattar hela kommunalförbundets verksamhet.

Balansräkningen beskriver den ekonomiska ställningen vid en viss tidpunkt.

Balansräkningen visar värdet av kommunalförbundets tillgångar och hur dessa tillgångar har finansierats, externt med skulder och internt med eget kapital. Tillgångarna delas upp i anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Skulderna delas upp i långfristiga och kortfristiga skulder. Kortfristiga skulder är de som förfaller inom ett år. Skillnaden mellan tillgångar och summan av skulder utgör det egna kapitalet, kommunalförbundets förmögenhet.

Kassaflödesanalysen ger upplysning om kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och från finansiering. Ett positivt saldo på kassaflödet innebär en förstärkning av likviditeten. Kassaflödets saldo slutar med årets förändring av likvida medel.

Driftsredovisningen visar de enskilda verksamhetsområdenas redovisade intäkter och kostnader samt nettobudget.

Investeringsredovisningen är en beskrivning av kommunalförbundets investeringsverksamhet under året.

Övergripande redovisningsprinciper

I den löpande redovisningen och vid upprättande av årsredovisningen följs ett antal övergripande redovisningsprinciper, vilka skapar ett normverk som styr innehållet i redovisningsrapporterna. Principerna som tillämpas innebär att en återhållsam bild av kommunalförbundets ekonomi redovisas, i enlighet med god redovisningssed. Analysen av den finansiella utvecklingen och ställningen baseras på antagandet att dessa principer har följts.

Principen om pågående verksamhet – Denna princip har stor betydelse för redovisningen, främst vad gäller tillgångsvärderingen och det sätt på vilket tillgångar redovisningstekniskt anses förbrukas. Här kommer förväntningar på framtiden in.

Principen om öppenhet – Öppenhetsprincipen handlar dels om myndigheters offentlighetsprincip, dels om ett förhållningssätt där största möjliga öppenhet alltid eftersträvas.

Försiktighetsprincipen – Försiktighetsprincipen innebär att värdering av redovisningsposter ska göras på ett sådant sätt att resultatet under inga omständigheter överskattas utan hellre underskattas.

Kongruensprincipen – Kongruensprincipen innebär att konsekventa mätprinciper ska tillämpas över tid.

Matchningsprincipen – Matchningsprincipen innebär att värderingen av tillgångar och skulder sker på ett sådant sätt att intäkter och kostnader som hör samman redovisas under samma redovisningsperiod.

Väsentlighetsprincipen – Väsentlighetsprincipen kan medföra avsteg från matchningsprincipen i och med att endast väsentliga redovisningsposter behöver periodiseras.

Kommunal redovisningslag

Kommunalförbundet ska enligt den kommunala redovisningslagen följa god redovisningssed. Lagen reglerar vilka delar som ska ingå i årsredovisningen. Förvaltningsberättelsen ska ge en översikt över utvecklingen. Den ska även redogöra för de förhållanden som är viktiga för bedömningen av ekonomin. Här ska förhållanden som är kända fram till dess årsredovisningen upprättats redovisas.

I 2017 bokföring och bokslut tillämpas i allt väsentligt den kommunala redovisningslagens bestämmelser samt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Tillämpning av redovisningsprinciper i övrigt

- Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar.

- Avskrivning sker på tillgångens anskaffningsvärde. Avskrivningar av anläggningstillgångar görs med 3 år för datorer, 5 år för inventarier och bibliotekssystem och 10 år för ekonomisystem och löne-/PA-system. Avskrivning påbörjas under det år tillgången tas i bruk.
- Årets förändring av semesterlöneskulden, okompenserad övertid etc. redovisas under verksamhetens kostnader i resultaträkningen. Den totala skulden av dessa redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen.
- Timlöner, övertidsersättningar etc. som intjänats under 2018 och betalats ut 2018 belastar 2018 års resultat.
- Pensionsskuld och pensionskostnad beräknas av Kommunernas Pensionsanstalt (KPA). Pensionsrättigheter intjänade från och med 1998 har betalats in via försäkring hos KPA och är kostnadsförd i den mån de ej avser s.k. avgiftsbestämd ålderspension (individuell del). Den avgiftsbestämda delen avseende år 2018 är kostnadsförd och redovisas som en kortfristig skuld. Samtliga pensionskostnader har belastats med särskild löneskatt.